

ÜN MUSIC WEEK - ALMATY

För många människor är Centralasien en avlägsen och okänd plats, ofta associerad med sidenvägen och Djingis Khan. Dock finns där bördiga dalar, bomullsfält och spektakulära bergskedjor, underbara musikfestivaler och en stor bredd av musikstilar med spännande artister.

Inspärängt mellan Kina, Ryssland, Iran och Afghanistan ligger detta område som är fem gånger så stort som Sverige och sträcker sig från Kaspiska havet i väster till den kinesiska gränsen i öster. En trakt de flesta vet mycket lite om. De fem nationalstaterna som utgör området – Kazakstan, Uzbekistan, Kirgizistan, Turkmenistan och Tadzjikistan – utvecklades under Sovjettiden, men fick inga fasta gränser förrän efter Sovjetunionens sammanbrott 1991.

Under många år filtrerades deras musik bort som något perifert och exotiskt från Sovjetunionen, men med sina unika kulturer bär de sex muslimska staterna på distinkta musikaliska skatter.

Centralasien har en rik och mångsidig historia och rymmer enorma musikaliska och kulturella rikedomar, men musiken är fortfarande till stor del okänd för oss i väst på grund av bristande internationell representation. Vilket märks när det gäller skivsläpp, konserter och recensioner. I min egen skivbutik, som trots allt är välsorterad, och även i de stora musikaffärerna i Paris eller London, kan skivor med centralasiatiska artister ofta räknas på ena handens fingrar. Om man råkar ha tur att hitta något är det ofta traditionell folkmusik.

INBJUDAN

Mitt intresse för att besöka dessa länder väcktes efter en inbjudan från Zhan Kasteyev, initiativtagare och skapare av festivalen Ün Music Week i Almaty i Kazakstan. Efter tidigare resor till ökenbluesfästet i Tamanrasset och räi-musikens Oran gladdes jag åt chansen att upptäcka den centralasiatiska musik och kultur jag visste så lite om.

INTERNATIONALLA FRÅNVARO

Men varför har då just Centralasiens musik varit så sen med att synas på de internationella scenerna? Jag pratade om saken med Saoud Allan, som driver det jordanska managementbolaget Maqam Productions och är kännare av just centralasiatisk kultur. Saoud Allan radar upp en lång rad punkter av skäl, som den långa isoleringen under Sovjettiden, bristande på politisk stabilitet sedan dess, språkbarriärer, bristfälliga lokala musikbranscher och offentliga stöd.

Men kanske även rent musikaliskt: De musikaliska stilarna och traditionerna i Centralasien, förvisso rika och varierade, kan uppfattas som mer svårtillgängliga för en global publik som är mer van vid musik från Latinamerika, Afrika och Karibien.

KAZAKSTAN MUSIK BOOM

På senare åren har dock just Kazakstans musikkultur upplevt en påtaglig utveckling, och utövar ett betydande inflytande på landets image och prestige. Musiken har anammats av en ny generation, populariserat det kazakiska språket och främjat utvecklingen av den kreativa industrin.

Det var denna musikaliska och kulturella boom å ena sidan och bristerna på internationell representation å den andra som inspirerade och motiverade Zhan Kasteyev och hans team, med lång erfarenhet av att arrangera festivaler, att skapa Ün Music Week. Syftet är att göra Almaty till centrum för centralasiatisk musik där musiker från grannländerna och branschfolk från hela världen samlas för att ta del av musiken från denna region, på liknande sätt som festivalen Visa For Music i Marocko,

grundad för tio år sedan. Målet är att skapa en plattform för kulturellt utbyte och professionell tillväxt, och ge möjlighet till lokala artister att få plats på internationella scener. Det är också ett showcase som förenar de musikaliska kulturerna i Centralasien och den turkisktalande världen.

MIN RESA

Jag åkte två dagar innan invigningen av festivalen för att ta tempen på staden. Ute på de breda gatorna spelade här och var unga gatumusiker popmusik. Jag letade efter klubbar och skivaffärer och hittade till slut den enda skivbutiken som finns i staden.

Affären var förvånansvärt välsorterad med nypressade vinylskivor med pop, rock och rysk musik. Facket "world music" fanns tyvärr inte men vad betyder egentligen det begreppet för kazaker? Om det nu inte är dessa skivor med Coltrane, Nirvana, Metallica och rysk musik som fanns i hyllorna. Efter att ha bläddrat igenom de trettio skivfack hittade jag till slut två skivor med Cesária Évora, en med Buena Vista Social Club och en med Ali Farka Touré, allt på vinyl förstås. Även i Kazakstan är cd-skivorna helt borta.

INVIGNING AV UN MUSIC WEEK

Invigningen av den första upplagan av festivalen hölls den 24 maj i den överdådiga nationaloperan Abay, där tre utvalda akter – Kök Türik och Jubanysh Jeksen från Kazakstan och Natiq Ritm Group från Azerbajdzjan – spelade för politiker, inbjudna branschpersoner och andra gäster.

FESTIVALENS ARTISTER

Under tre dagar turades ett trettiootal band från länder i och kring regionen om att visa upp sin musik för publiken och de inbjudna delegaterna på black box-scenen som påminde lite om Musikens Hus Göteborg. Festivalen avslutades med en gemensam livekonsert för alla banden på en utomhusscen, ett event kallat Jibek Joly Üni.

Några av de artister som utmärkte sig var Steppe Sons och Kut Kabarga och Dudeontheguitar från Kazakstan, nyssnämnda Natiq Ritm Group, Singing Rivers med sångaren Radik Tülüş från bandet Huun-Huur-Tu (Tuva), Todosh (Altaj), Oduchu (Tuva). **Allihop band** som lyckas mixa traditionell musik med modern.

Tanken på att en dag åka till Centralasien hade aldrig slagit mig, och det hade jag säkert aldrig gjort om jag inte fått denna inbjudan. Idag återvänder jag från denna region med ett helt nya tankar. Jag upptäckte ett tryggt land i full kulturell och social tillväxt. Det syntes på stadens gator med de glada gatumusikerna. Folk tvekade inte en enda sekund att svara på mina frågor om musklivet här. Här finns det klubbar som inte har något att avundas europeiska klubbar som Black Box, vinyl har också gjort sin comeback här precis som i Europa.

FÖRNYELEN AV KAZAKISK MUSIK

Arrangörerna bakom Ün Music Week visade besökarna att den musik som spelas i dag i Centralasien inte måste vara svår att ta till sig. Den nya generationen artister har insett betydelsen att blanda den traditionella musiken med modern pop, elektronik och andra genrer liksom tuaregerna gjort med sin ökenblues.

Snart kommer nog "stäppblues", om den kan kallas så, att höras mer i våra öron, med grupper som Singing Rivers from Tuva och Todosh from Altaj, vars rockiga musik har inslag av traditionell musik och strupsång samt bandet Steppe sons som spelar en modern musikstil enbart eller huvudsakligen med traditionella instrument som Dombra, Kyl Kobyz, Zhetigen, Sybyzgy, Shankobyz. En ny musikstil som skapades av det väl kända bandet Turan 2008.

Premiärupplagan för Ün Music Week avslöjade en skattkammare av nya talanger som tog publiken till hjärtat av centralasiatiska sound och kulturer. Kanske var det starten för en ny musikalisk och kulturell sidenväg genom Almaty?

MINA FEM FAVORIT SKIVOR

Jag avslutar detta reportage med att tipsa om fem skivor att lyssna. Det var inte lätt att välja fem skivor på grund av mångfalden av olika musikstilar som finns i denna region. Jag valde dessa fem skivor som har stor betydelse i den centralasiatiska musikens historia och som finns tillgängliga att köpa på den internationella marknaden. De är inte alls representativa för den stora nuvarande musiken i Centralasien, sammansatt av en stor och mångsidig musikrepertoar. Från klassisk maqom-musik till poprock, Rap, Hip Hop, och K-Pop för att nämna några.

1 - Dos Mukasan (Kazakstan)

Dos-Mukasan är ett kazakstiskt rockband som bildades i Almaty-regionen 1967. Supersällsynt psykedelisk folkrock med jazzinslag.

2 - Muboraksho Mirzoshoyev - Shams (Tadjikistan)

Albumet med Muboraksho Shams är ett sant mästerverk av modern tadzjikisk musik. Sång Muboraksho Mirzoshoeva omöjlig att lyssna på utan att gråta. Albumet publicerades ursprungligen på St. Petersburg-etiketten Kailas Records 2004, och nu kunde vi släppa det igen, med ett nytt sound. Remastered gjorde vår stora vän, ledaren för Riga-gruppen Baraka Dmitry Evsikov.

3 -Moritz Von Oswald & Ordo Sakhna /(Kyrgyzstan)

Ett samarbete mellan Basic Channels Moritz von Oswald och musikaliska kollektivet Ordo Sakhna som håller den heliga Kirgizistans röttermusik.

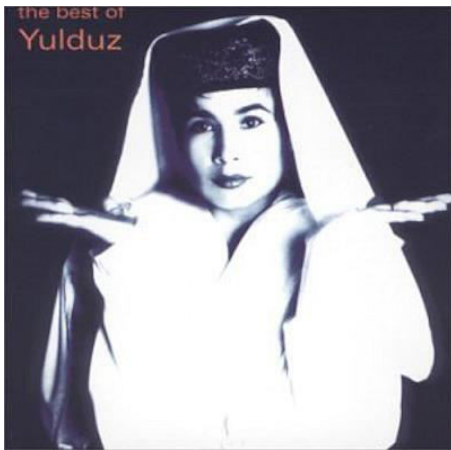
Ordo Sakhna är en kirgizisk folketnografisk teater skapad 1999 i Kirgizistan. Gruppen strävar efter att behålla, utveckla och popularisera det kirgiziska folkliga arvet runt om i världen

MORITZ VON OSWALD & ORDO SAKHNA

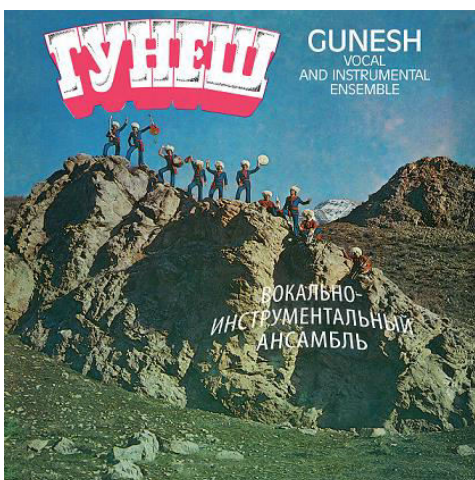
4- Yulduz Usmonova - Best of (Uzbekistan)

Hon är folkets artist i Uzbekistan callas även "Middle Asia's Queen of the Arts"

5 - GUNESH - Гунеш (1980) (Turkemenistan)

Gunesh Ensemble grundades 1970 i Ashkhaba. Bandet började spela jazz-rock tätt sammanflätad med traditionell orientalisk musik.

Sato var ett fusionsband från Uzbekistan. Deras musik blandade samtida jazz och etniska referenser, tillsammans med andra element. Även om de är väldigt olika kulturellt jämförs de ofta med Oregon.

Första gången någonsin officiell återutgivning av den sällsynta och svåra att hitta en och enda skivan från den sovjetiska eran den turkmenska jazz-rock/psych/fusion-ensemblen.

Stort Tack till Zhan Kasteyev, Almaz, Danyar Ongarbayev, och alla i hans team, till den varma sällskapen med dem inbjudna delegaterna, till Hussein Edin för bilderna, the Dj teamet med Mirkhat Demeuovitch som jag hoppas se växa upp nästa år!